

Å stå i det åpne

Det åpne rommet
Fremtidsverksted
Open Space
Lekfolkskonferanse
Filosofisk praksis
Appreciative Inquiry
Aksjonslæring
Frirommet

Inspirasjon til din pedagogiske verktøykasse
Workshop om metoder og prosessledelse

samt motorsport, jag
tycker om naturpromenader.

Svar till "Var finns du?"

MÄN SÖKER KVINNOR

UNG DESPERAT MAN söker
snygg, intelligent tjej med de rätta
formerna. Kan även tänka mig en
erfaren kvinna. En mogen äldre
dam går också bra, och i varsta fall
även en kille.

Svar till "Middag för två?"

I OCH ÄRLIG KILLE söker

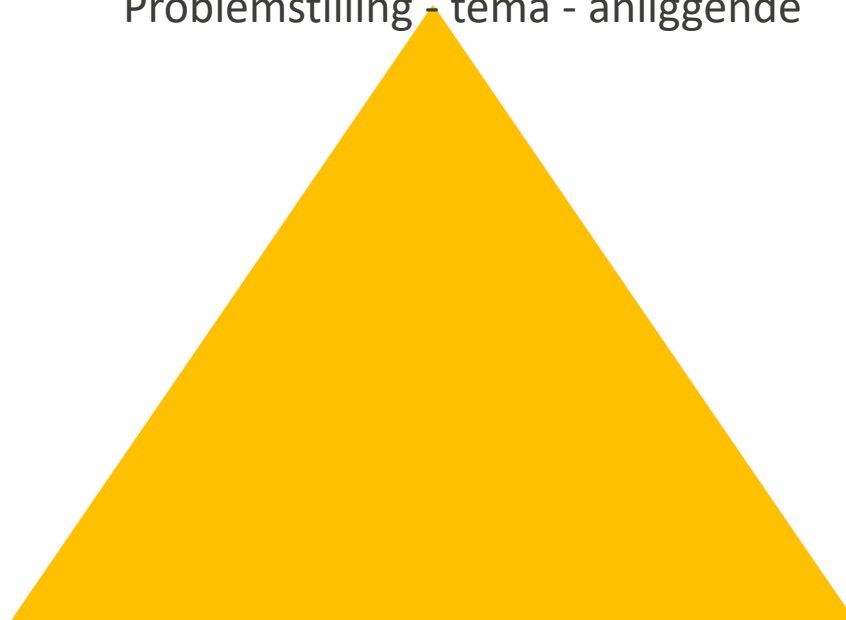
Hvem er vi?

1. Peder P. Evjen	Peder Morset folkehøgskole
2. Åse Schytte	Åsane folkehøgskole
3. Cato Jensen	Åsane folkehøgskole
4. Ingunn Halland	Åsane folkehøgskole
5. Marianne Kaarevik	Åsane folkehøgskole
6. Grzegorz Grub	SKAP kreativ folkehøyskole
7. Chamilla Skjelstad	SKAP kreativ folkehøyskole
8. Kristin Vold Kelly	SKAP kreativ folkehøyskole
9. Kimberly Marchese	SKAP kreativ folkehøyskole
10. Sveinung Finden	Skjeberg folkehøyskole
11. Hilde Maria Nicolaisen	Møre folkehøgskule
12. Eirik Loftesnes	Møre folkehøgskule
13. Sumin Qiu	Møre folkehøgskule
14. Haibiao Miao	Møre folkehøgskule
15. Tor Erik Moen	Møre folkehøgskule
16. Jan Vidar Dahle	Pasvik folkehøgskole
17. Øyvind Brandt	Folkehøgskoleforbundet
18. Sindre Vinje	Folkehøgskoleforbundet

Formidlingstrekanter

Innhold

Problemstilling - tema - anliggende

Teknikk

Ressurser
Enkelt metoder

Form

Prosess-, seminar-,
konferansem modeller

Hva skal vi gjøre når?

Onsdag 8. august

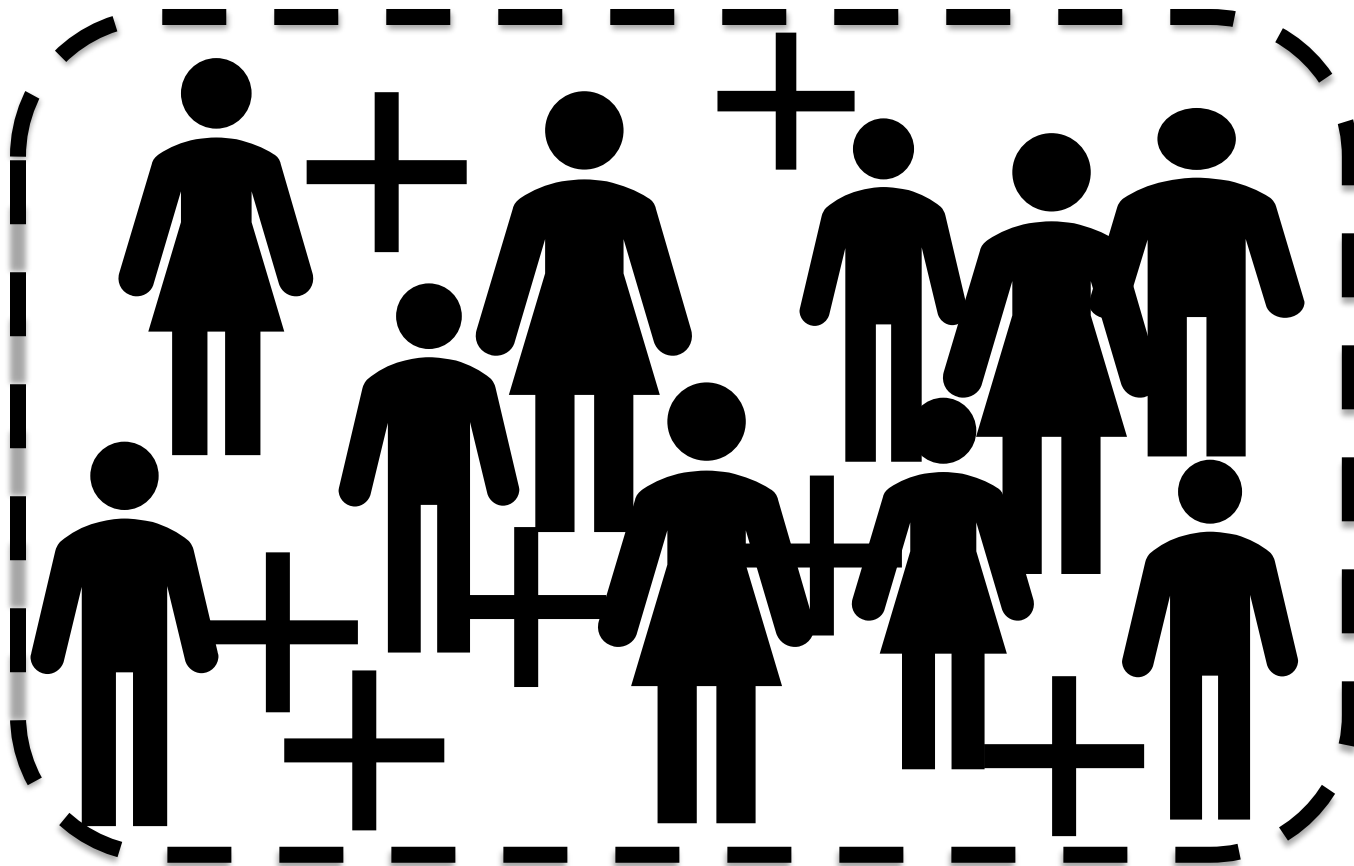
- Kl 11.30 Velkommen – presentasjon
Introduksjon til kurset
Det åpne rommet
Open Space intro
- Kl 13.00 Lunsj
- Kl 14.00 **Opens Space**
- Kl 16.00 Kaffepause
- Kl 16.30 **Fremtidsverksted**
- Kl 18.00 Pause frem til middag
- Kl 19.30 Middag og sosial samvær

Torsdag 9. august

- Kl 07.30 Frokost
- Kl 08.30 Morgensamling
- Kl 09.00 **Lekfolkskonferanse**
- Kl 10.30 Kaffepause
- Kl 11.00 **Filosofisk praksis**
Frirommet
- Kl 13.00 Lunsj
- Kl 14.00 **Appreciative Inquiry**
Aksjonslæring
- Kl 15.00 Avslutning/avreise

Pedagogisk Speakers Corner

Det åpne rommet

Fyll gymsalen med alle mulige og umulige ting.

La elevene være der i 45 min.

Ingen instruksjon eller etterarbeid. Hva skjer?

Egner seg for hele kullet, som første dags opplevelse..

Metafor for det åpne rommet fhs har invitert inn til.

Opens Space – spontanseminar/-møte

Open Space - praktisk økt

Case:

Etter en opprivende disiplinærsak er tilliten borte mellom elever og lærere.

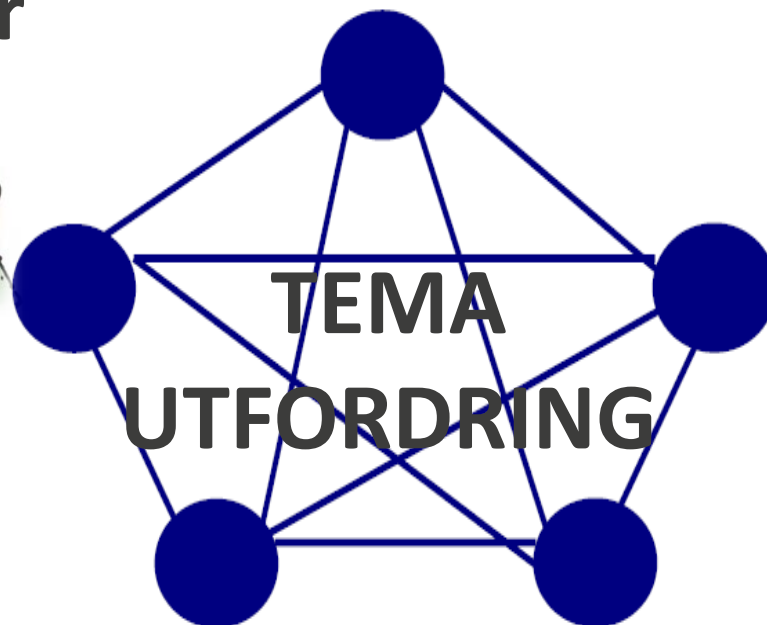
Utfordring – tema:

Hvordan bygger vi opp tilliten igjen mellom oss og elevene?

Hva og hvordan

4 prinsipper

Kjøreplan

0915

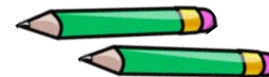
0920

0930

0945

1000

1045

1130

1200

Open Space - spontanmøter

- Det er i kaffepausen det skjer mest mellom konferansedeltakere...
- Selvorganiserende, frivillig og demokratisk dialogmetodikk
- Loven om de to føtter
- ..og fire prinsipper:
 - 1 De som kommer (til stasjonen) er de rette.
 - 2 Det som skjer er det eneste som kunne skje.
 - 3 Det begynner når det begynner.
 - 4 Det slutter når det slutter.
- Egner seg best når man har dårlig tid til å løse kompleks utfordring som det er knyttet stort engasjement til.
- Må tåle tilsynelatende «tap av kontroll» og «kaos»
- Fasene:
 - 1 *Definere et tema for konferansen/økten. Forankring*
 - 2 *Starten: Samling rund "leirbålet" Forankring*
 - 3 *Forberedelser til vandring*
 - 4 *Samtalene – evt. i flere økter*
 - 5 *Avslutning*

Fremtidsverksted

Fremtidsverksted – utopifasen - case

Case:

Vi som kollegium synes miljøet på skolen virker ekskluderende på noen, og ikke fungerer/er så bra. Vi bestemmer oss for å arrangere et fremtidsverksted på lørdag for å få fram ideer til hvordan få til et inkluderende skolemiljø.

Vi går inn i verkstedet etter at første av de tre fasene, kritikkfasen, utopifasen og realismefasen (virkeliggjøringsfasen), er gjennomført, og skal nå starte på utopifasen.

Spørsmål:

Vi skal nå drømme, uten tanke på praktiske eller økonomiske begrensninger, om hvilke visjoner vi har om et bedret og inkluderende miljø på skolen.

Oppsummert består utopifasen av:

- Utopistikkord
- Deltakere gir poeng
- Utopitemaer
- Utopigrupper utarbeider konkrete utopier
- Presentasjon av utopier

Fremtidsverksted

Er det slik at "arbeidsplassen", "nærmiljøet", "fagforeningen", "idrettsorganisasjonen" mm. trenger en fornyelse - man er trett av at alt "går i samme gamle tralten"? Og er det slik at man ser det er ressurser (personer, bygninger osv), som kan utnyttes bedre, - ja, da kan det være lurt å invitere til et

FRAMTIDSVERKSTED

Framtidsverkstedets hensikt er å la de mennesker komme til orde, som normalt ikke er med i viktige beslutningsprosesser. Det er et redskap til fornyelse og forandring av demokratiet: en "nedenfra"-prosess. Fremtidsverkstedet er forankret i deltakernes hverdagserfaringer.

Fremtidsverksted - forutsetninger

- Det bør avsettes to fulle dager til verkstedet. Har man ikke mulighet til dette kan man i stedet arrangere en idedugnad, som er en kortere variant av fremtidsverkstedet.
- Deltakelse i fremtidsverkstedet må være lystbetont. Er deltakerne "ut-kommandert" til å delta virker fremtidsverkstedet mot sin hensikt.
- Det bør ikke være personer tilstede, som har makt og myndighet over de andre deltakerne - f.eks. ledere og underordnede i en virksomhet, lærere sammen med elever. Vil man at begge grupper skal delta i et fremtidsverksted kan man ha to parallelle verksteder, som "kjører" samtidig og som kan møtes underveis.
- Det bør være reelle muligheter for å følge opp på fremtidsverkstedet. Det betyr bl.a. avsatt tid og handlingsrom til oppfølgingsarbeid, noen penger.

Fremtidsverksted - struktur

- Innledning Ved verkstedsleder
- Evt. oppvarmingsøvelse, begrunnelse/behov, rammer
 - Gjennomgang av arbeidsmetode for seminaret
- Kritikkfase
- Kritikkstikkord
 - Vekting (3 streker/delt.?)
 - Identifisering av kritikktema ut fra vektingen
 - Gruppevisse fysiske kritikkbilder basert på tema (uten ord)
- Utopifase
- Utopistikkord
 - Vekting (3 streker/delt.?)
 - Identifisering av utopitema ut fra vektingen
 - Grupper basert på temaønsker, utvikle konkrete utopiske utkast
 - Plenumpresentasjon av utopier
- Realismefase/virkeliggjøringsfase
- Kjærlig kritikk av utopiene
 - Gruppene forbedrer sin utopi på bakgrunn av innspillene
 - Plenumpresentasjon av forbedrede utopier (kort)
 - Gruppene utvikler forslag til handlingsplan på sin utopi
 - Presentasjon av handlingsplaner i plenum
 - Prioritering i handlingsplaner, avtaler og initiativer

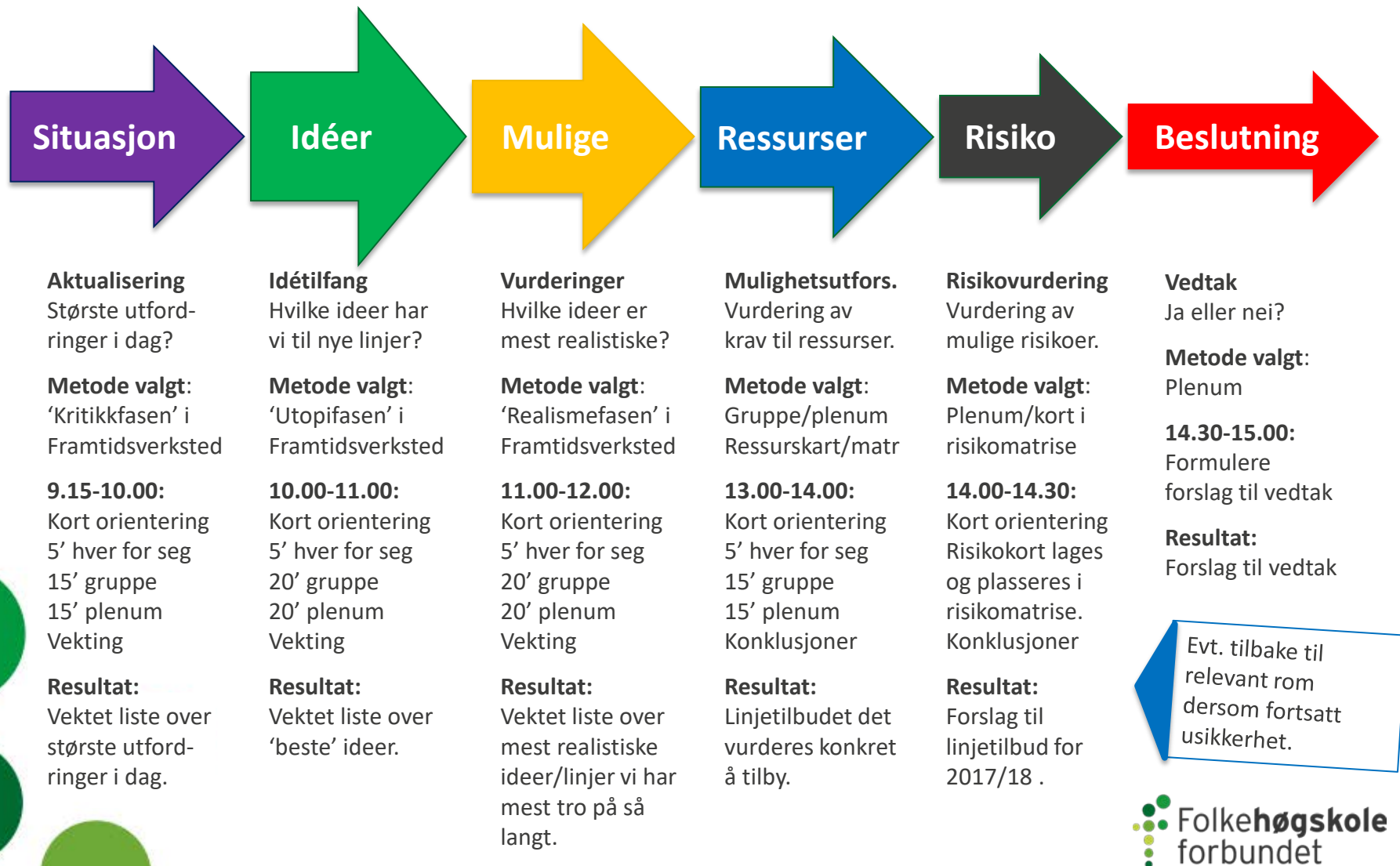
Avrunding/hva så?/veien videre

Fremtidsverksted regler

- "Ingen kritikk av hverandres kritikk og utopier/ønsker. Mener man noe annet kan man si det og det blir notert på veggavisen. Det må være rom for motsetninger og forskjellige meninger i fremtidsverkstedet."
- I kritikkfasen er regelen: "Vi er konsekvent negative. Alt som er kritikkverdig, ubehagelig, irriterende, leit, vedrørende temaet formuleres. Man trenger ikke å begrunne sin kritikk."
- I utopifasen er regelen: "Å forstille seg at alt kan la seg gjøre. Hvis nå vi selv kunne bestemme, hvordan... Her skal man ta sine egne og andres ønsker og drømmer på alvor."
- I virkeliggjøringsfasen: "Vi holder fast ved våre utopier/gode ideer. Hvordan kan vi **gjøre dem til virkelighet**...!? Her gjelder det å insistere på sine visjoner, finne lure omveier, tenke skritt for skritt, formulere handlingsplaner og prioritere."

‘Linjeutvikleren’ – rom i læringshagen

(Plan for dagen - inspirert av Læringshagen, delvis basert på fremtidsverksted)

A photograph of three young people sitting at a light-colored wooden table in what appears to be a meeting or conference setting. In the foreground, a young man with a mustache, wearing a dark blue t-shirt, is pointing his right index finger towards the right side of the frame. Behind him, a young woman with brown hair, wearing a red, white, and blue plaid shirt, is looking towards the camera with a serious expression. In the background, another young man with short brown hair, wearing a light grey jacket over a white shirt, is looking towards the left. The table has some papers and a smartphone on it.

Medborgerkonferanse

Lekfolkskonferanse

-en bærekraftig
demokratisk metode
og bidrag til
vitalisering av
demokratiet

Democracies in Change:

Advice for the Future

EDUCATION TO DEVELOP RESPONSIBLE CITIZENS

The people of Europe should be educated in government systems, politics, and critical thinking. By starting this education about democracy at an early age, citizens will be motivated to contribute to society and be politically active. With this self-awareness in voting citizens, a sustainable society can be created.

LET'S HAVE A DIALOGUE

In order to improve communication between the voting public and politicians, ongoing arenas for people to engage in politics should be established. These arenas could include:

- Forums, seminars, meetings etc. about current topics.
- An impartial internet forum that delivers information about parties, current debates, and political goals allowing interactive communication to inform the public and encourage public debate.

AN EGALITARIAN SOCIETY, A HAPPY SOCIETY

Politicians should ensure that they are working towards a more egalitarian society in order to strengthen trust in the system and support citizens in the pursuit to happiness.

POWER TO THE PEOPLE

Politicians should strive for more decision making (such as direct voting and adding to a political agenda) in local areas regarding everyday matters in order to obtain an even balance of political power.

150 år

folkehøgskolene

Medborgerkonferanse, vitaliserende og bærekraftig demokratisk metode

Lekfolkskonferansemodellen representerer et vitaliserende og folkelig tilskudd til demokratiet.

Medborgerkonferanse eller lekfolkskonferansemodellen, har vokst fram i en rekke land de seneste 30-40 årene og er prøvd med stort hell i flere norske lokale, regionale og nasjonale prosjekter, flere i regi av folkehøgskolen.

Konferansen setter vanlige folk – ikke-eksperter – i sentrum og har som viktigste mål å få til en bedre og mer systematisk informasjonsutveksling mellom lekfolk og eksperter, på lekfolkenes premisser.

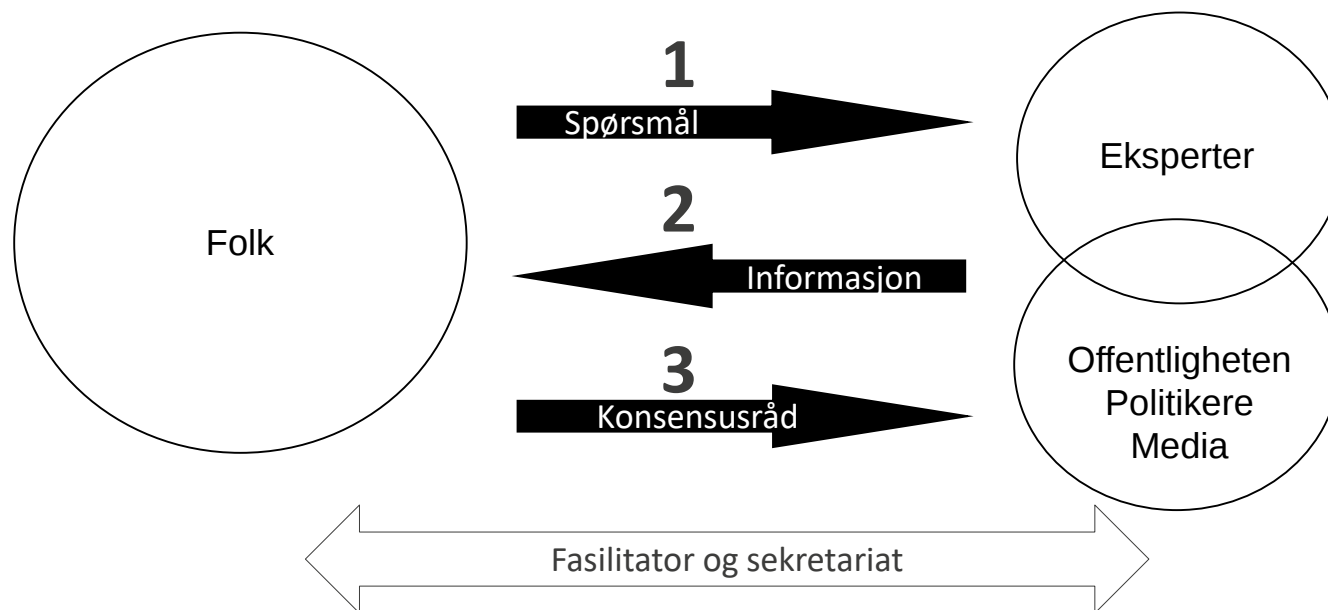
Metodikken egner seg fra både undervisning på en folkehøgskole til internasjonale prosjekter.

Lekfolkskonferanser..

Lekfolkskonferanse(modellen/designet) (medborgerkonferanse)

- er basert på en kvalitativ annerledes dialog mellom folk og eksperter med utgangspunkt i folket – ikke ekspertene.. en demokratisk arbeidsform for meningsdannelse
- egner seg best når det er en «bestiller» som ønsker råd
- tidlig i kompliserte/sammensatte saker
- kan gjennomføres på «alle» nivå, med forholdsvis enkle midler..
- er avhengig av en nøytral fasilitator med metodekompetanse
- bidrar med et konkret demokratisk arbeid som det er lett å få politikere og medias oppmerksomhet på - vitalisere demokratiet
- folkehøgskolen er i en unik posisjon til å gjennomføre lekfolkskonferanser, da vi har tid, rom, kapasitet og kompetanse

Medborgerkonferanse / lekfolkskonferanse

Lekfolkskonferansens faser

FORBEREDELSE:

- Invitere og evt. velge ut lekfolksgruppa/ungdommene (maks 20) samt sette sammen ekspertgruppe og sekretariat. Søke om økonomisk støtte.

GJENNOMFØRING:

- **Bli kjent** med hverandre, metodikk og tema og stille spørsmål til eksperter
- **Åpen høring**, hvor ekspertene svarer på spørsmålene fra lekfolkgruppa
- **Drøftinger** i lekfolksgruppa for å komme fram til hypoteser/påstander og råd til politikere eller andre beslutningstakere
- **Pressekonferanse** hvor resultat presenteres og overrekkes politikere.

ETTERARBEID

- Opplasting til nettsteder mv.
- Evaluering

Eksempler på medborger- eller lekfolkskonferanser i folkehøgskolen

Et eksempel fra Norge på lokal (kommune) lekfolkskonferanse:

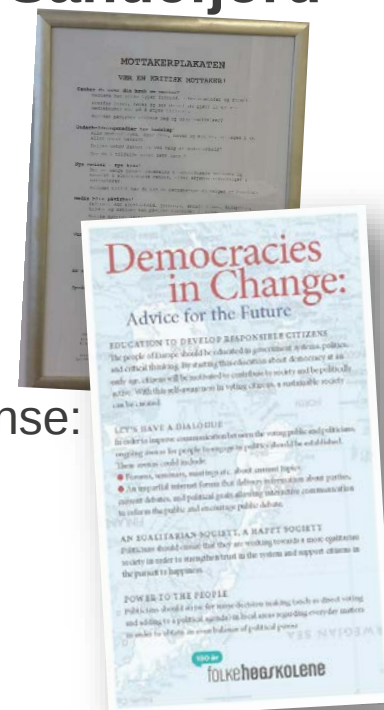
Hvordan forbedre ungdoms oppvekstsvilkår i Sandefjord kommune?

Et annet eksempel fra Norge på nasjonal lekfolkskonferanse:

Mottakerplakaten

Et tredje eksempel fra Norge på internasjonal lekfolkskonferanse:

Europe+, Democracies in Change

Samtale om metodens anvendbarhet

i ulike grupper/nivå – ideer til prosjekter den enkelte kan ta med seg hjem.

Filosofisk praksis

► **BAKGRUNN:** Økt fokus på refleksjonen rundt etiske og eksistensielle spørsmål stiller nye krav til folkehøgskolen. Ønsket om å revitalisere folkehøgskolen som en arena for dannelse til medborgerskap og kritisk tenkning ligger til grunn.

► **GRUNNER TIL Å DELTA:** Som direkte resultat av sin deltakelse kan skolen skape et nytt og undervisnings- og veiledningstilbud, med elevdialoger som metode. Lærerne får tilført kompetanse som gir både dem og elevene bedre grunnlag for et medvirkende medborgerskap. I løpet av prosjektet får skolen dekket utgiftene til et sekstimers undervisningsopplegg i valg eller felleslag.

► **MÅL:** Gi en innføring i gruppe- og dialogbasert pedagogikk med direkte anvendelse innenfor etiske, samfunnsmessige og eksistensielle emner. Skaffe deltakerne kompetanse i dialogbasert samtaleledelse, til direkte anvendelse i fag og veiledning.

► **FORMÅL:** Skape rom for kritisk, selvstendig tenkning. Åpne opp for refleksjon rundt sentrale etiske og verdimessige spørsmål. Oppøve dømmekraft og kritisk evne. Sette eksistensielle spørsmål på dagsorden: Hva betyr det å være menneske - hva innebærer det å være i verden?

► **METODE:** Hovedtyngden av kurset består i å gi opplæring og praktisk trening i å lede reflekterende samtaler. Dette oppnås både gjennom øvelser i gruppebasert dialog, og ved undervisning om filosofisk samtale og samtaleledelse. Undervisningen bygger på en inkluderende og fortellende/narrativ metode, og tar bl.a. for seg ulike etiske begrep og dilemmaer.

Sokratisk dialog er en undersøkende og personlig refleksjon som foregår i grupper. En gruppe på minimum 4-6 personer reflekterer sammen under ledelse av en tilrettelegger. Temaet som tas opp i dialogen bør være viktig for alle i gruppa, og settes i en kritisk belysning.

► **KONTAKT:**
Sigurd Ohrem på SigurdOh@vrfk.no,
Mob: 90 57 54 13
Sindre Findal Vinje sindre@folkehogskole.no
Telefon: 22 47 43 00

► **PÅMELDINGSFRIST:**
Innen 22. mars

► **KURSAVGIFT/EGENANDEL:**
Enkeltperson: Kr. 3500,-.
Kursavgift/egenandel hvis 2 deltakere fra samme skole: Kr. 5000,-.
Begge alternativer inkluderer 5 kursdager, 2 av disse distriktvis/ på skolene. I tillegg kommer gratis lunsjer på åpningskurset.

► Åpningsseminarene er i tillegg åpne for et begrenset antall deltakere som ikke akter å følge resten av kurset.

► Bankgiro 1503.02.25942
Skiringssal folkehøgskole,
3232 Sandefjord

MERK INNBETALINGEN:
Skolens navn og 'kurs i filosofisk praksis'.

 SKIRINGSSAL FOLKEHØGSKOLE

Noregs Kristelige Folkehøgskolelag

 **Folkehøgskole
forbundet**

Øvre Vollgate 13, 0103 Oslo
Telefon: 22 47 43 00
E-post: post@folkehogskole.no

INVITASJON TIL KURSET FILOSOFISK PRAKSIS OG INTER- KULTURELL DIALOG

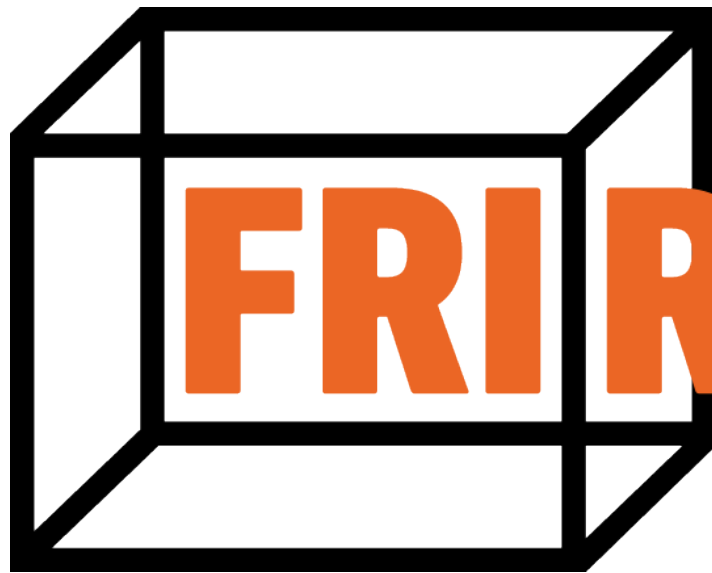
APRIL 2014 - APRIL 2015

INNFØRING I ETISK SAMTALE- KUNST OG DØMMEKRAFT MED SOKRATISK DIALOG SOM METODE

ÅPNINGSSEMINAR: HUMANISMENS HUS, OSLO 9-10 APRIL 2014

The bare bones of Filosofisk Praksis ala fhs

- Undersøke/utforske en verdi, et fenomen, et begrep via erfaring til de som deltar. F.eks. et av skolens verdiord, en (utfordrende) opplevelse på internatet, etc. Eks. *ansvar*
- *Fortell om en egen opplevelse*
- *Gruppen velger ut den mest potente fortellingen*
- *Gruppen spør og graver til episoden/opplevelsen*
- *Stikkord/formuleringer aggregeres/abstraheres*
- *..til gruppen har sin «definisjon» eller forståelse av fenomenet*

RUMMET

en ny debatform

<http://frirummet.org/om-frirummet/>

Hvorfor Frirommet?

- Forskjelligheter gir uenighet
- Alle er vi dog også i tvil
- Vi hverken lytter til eller anerkjenner hverandre
- Den demokratiske samtalen er under sterkt press
- Hva skal vi så gjøre med det?
- Gjenskap folkehøgskolene som demokratiske kraftsentre
- Ved å skape et nytt rom for fri debatt

Friomsdebattens konsept

- Når man går inn i Frirommet, trer man inn i et debattformat, som definerer hvordan debatten skal foregå. Denne kalles for en *friomsdebatt*. Denne ledes av en debattpilot og har tre faser:
- **1. fase: FRONTER**
Konfliktens fronter presenteres. Debattpiloten presenterer de to debattørene og deres holdning til emnet.
- **2. fase: REFLEKSJONER**
Innledes med et personlig spørsmål til debattørene, slik at vi bliver kjent med bakgrunnen for deres personlige ståsted. Debattørerne reflekterer over dilemmaer og over egen tvivl. Hva har den andre sakt, som de kan være enige i? Nysgjerrighet på den andre debattørens synspunkter, så vi kan blive klokere. Hvilket argument er det svakeste? Både ens eget og blant den andres argumenter.

Friomsdebattens konsept

- **3. fase: INITIATIVER**

Innledes med at deltakerne utfordres til å komme med forslag til initiativer evt. etter to minutters summing med sidepersonen. Hva nyt har de hørt som gir dem nye vinkler og dermed nye muligheter? Debattørene forholder seg først til deltakernes forslag og peker så selv etterpå hvor de kan se en "fellesmengde"; hvor det kan være en 3. vei eller kanskje bare hvor det har skjedd en tilnærming, slik at debattørene må møtes igjen for å drøfte videre. Det vil ikke nødvendigvis være initiativer som svarer på eller løser hele den overordnede problemstillingen, men selv små skritt i den riktige retningen kan utgjøre en forskjell for å få oss videre. Deltagere kan selv ta på seg å videreføre initiativer, også selvom debattørerne kanskje ikke kan slutte seg til.

Bør vi ta initiativ til å etablere friomsdebatter på norske folkehøgskoler?

- Vil kreve interesse og vilje fra skolene
- Kurs i å lede Friomsdebatter
- Prosjekt som initierer debatter over hele landet
- Sørge for oppmerksomhet/omtale

Pedagogisk verktøykasse

-

Appreciative inquiry (AI) & Aksjonslæring

Sindre Findal Vinje
Seniorrådgiver

Aksjonsforskning/-læring

- En strategi for endring

Eksempler på metoder vi kan bruke for å innhente data kan være:

- › Spørreundersøkelser
- › Intervjuer
- › Fokusgrupper
- › Observasjon
- › Feltarbeid
- › Samtaler
- › Videoanalyse

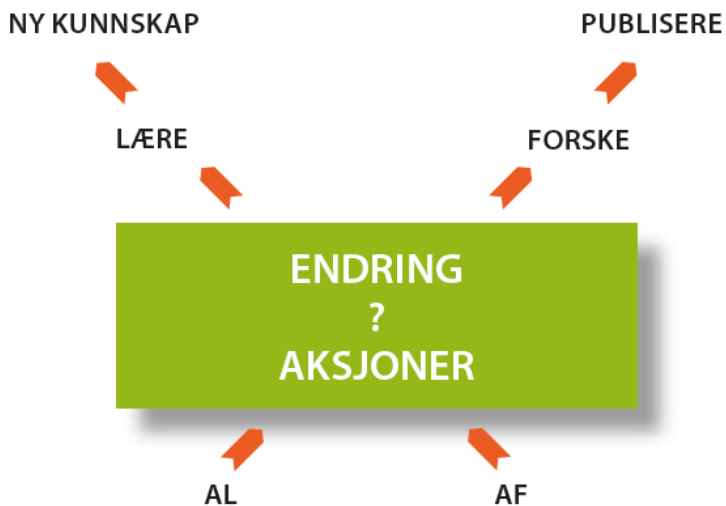
Endringshjulet, Vinje 2014

Vinje 2015

AL og AF - kjerne og frukt, Vinje 2015

Aksjonslæring (AL) og Aksjonsforskning (AF), Vinje 2015

Appreciative Inquiry

Ordet "appreciate"

- Verdsette, anerkjenne det beste i mennesker og verden rundt oss, få noe til å øke i verdi.

Ordet "inquiry"

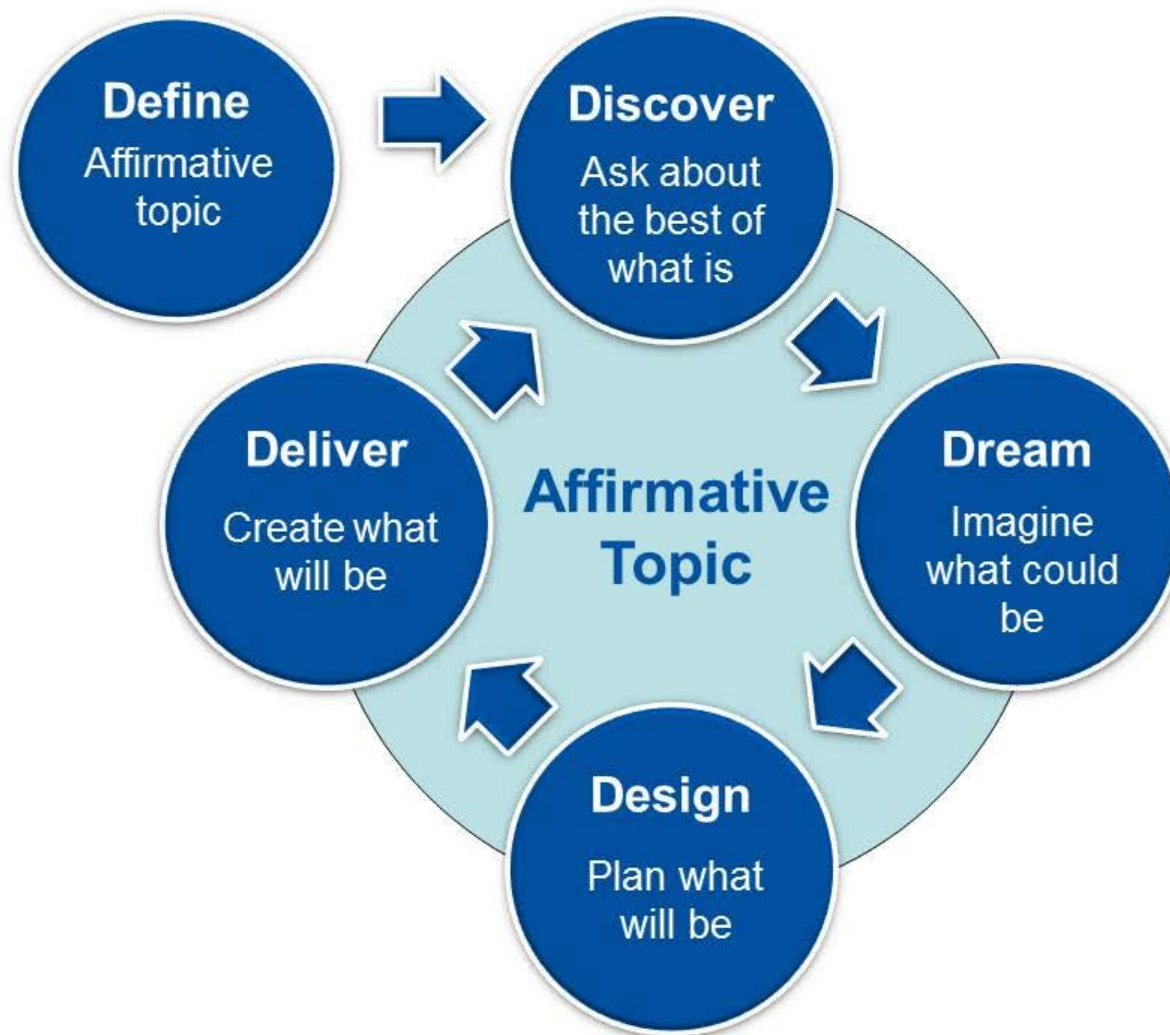
- Utforske, oppdage, stille spørsmål og være åpen for å se nye muligheter.

Appreciative inquiry

- Appreciative Inquiry er en tilnærming til organisasjonsutvikling der man leter etter og tar utgangspunkt i det som fungerer aller best i organisasjonen og lærer av dette for å skape nye suksesser framover.

--

- Appreciative Inquiry (AI) bygger på den enkle antagelsen at alle organisasjoner har noe som fungerer bra, og at det er disse styrkene som kan danne utgangspunktet for et arbeid for å få til positive endringer.

Aksjonslæring

Endringshjulet, Vinje 2014

AI

Aksjonsforskning: problemtilnærming vs AI-tilnærming

	Aksjonsforskning med problemtilnærming	Aksjonsforskning med AI-tilnærming
Spørsmål som stilles	Hva er problemet? Hva er årsakene til at problemet har oppstått?	Hva ønsker vi å oppnå, hvilke drømmer har vi? Hvilke suksesshistorier har vi?
Kunnskap som utvikles	Vi får kunnskap om feil og mangler.	Vi får kunnskap om de beste erfaringene og styrkene våre og potensialer vi ønsker å utløse.
Handlinger som iverksettes	Gjøre handlinger for å minimere feil og mangler.	Finne måter å ta i bruk styrkene våre og utløse potensialer.
Tanker om framtid	Kontrollere at feil og mangler ikke oppstår på nytt. Avviksrapportering.	Innovasjon, nyskaping, kreativitet. Lete etter positive avvik.
Underliggende metafor	organisasjoner er problemer som må løses.	Organisasjoner er mysterier som kan omfavnes.

Ideen skal være klar,
tolkningsmulighetene
mange.

Per Barclay